

Gebiedsgerichte Terugkoppeling Duin en Bollenstreek

Inleiding

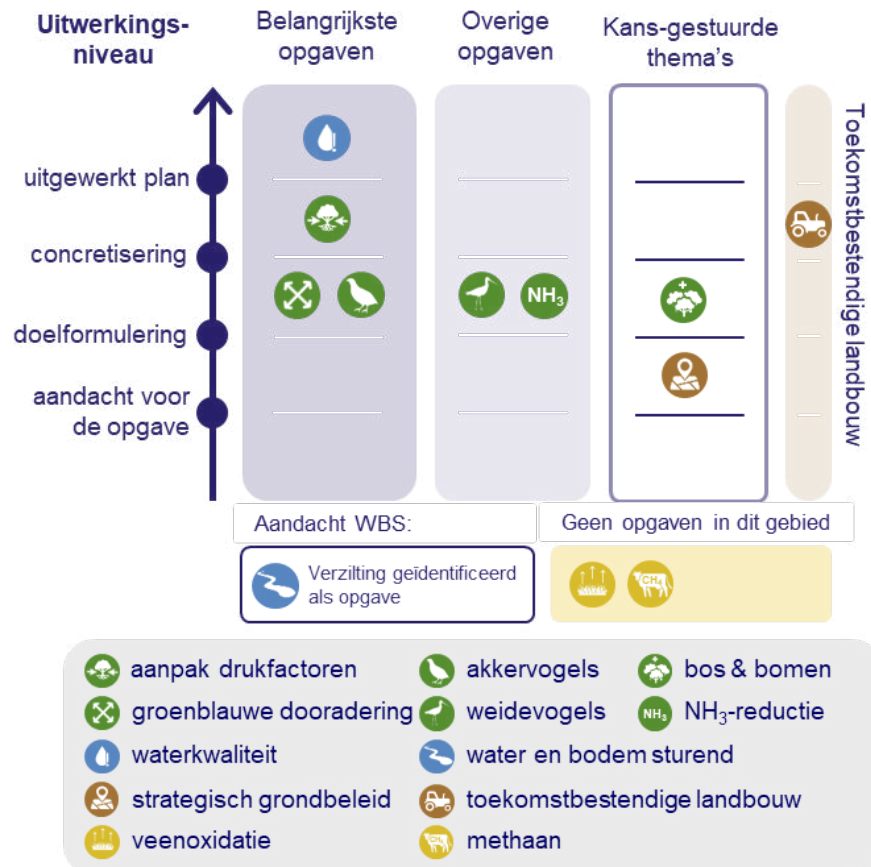
De provincie heeft met veel aandacht de gebiedsplannen van de 16 deelgebieden in Zuid-Holland geanalyseerd. Ze zijn in januari 2026 met waardering door Gedeputeerde Staten vastgesteld voor analyse. Deze gebiedsgerichte terugkoppeling is onderdeel van het Tweede Peilmoment. Per deelgebied staan we stil bij de opbrengsten, sterke punten en verbeteringsuggesties. De terugkoppeling is bedoeld om de deelgebieden de komende maanden verder op weg te helpen samen resultaten te realiseren en de gebiedsplannen te verbeteren. In september 2026 wordt een besluit van Provinciale Staten verwacht over de brede vervolgaanpak van de gebiedsprocessen in het ZH-PLG.

Hierna volgt inzicht in 1) de opbrengst van het gebiedsplan; 2) de sterke punten in het gebiedsplan; 3) verbeteringsuggesties voor het gebiedsplan en 4) een vooruitblik op de korte termijn.

Opbrengst gebiedsplan van het deelgebied

Uitwerkingsniveau gebiedsplan

Onderstaande figuur geeft weer tot op welk niveau het gebiedsplan een uitwerking geeft van maatregelen ten aanzien van de opgaven in het gebied. Soms wordt een opgave alleen genoemd, soms worden er ook ambities ten aanzien van doelbereik beschreven en in een aantal gevallen worden daar ook concrete projecten aan gekoppeld. Op de KRW-opgaven dragen die projecten ook duidelijk bij aan doelbereik.

Randvoorwaarden

Hoewel het gebied geen expliciete randvoorwaarden stelt, komen er in projectfiches wel enkele risico's naar voren die te interpreteren zijn als randvoorwaarden, namelijk:

- **Juridische zekerheid:** niet alles is in het gebied op te lossen. Er is behoefte aan meer concrete indicatieve doelen, zodat duidelijk is wanneer goed, goed genoeg is.
- **Financiering en instrumentarium:**
- Financiering is een harde voorwaarde voor de uitvoering van veel projecten.
- Onderzoek: met name de verkenningen voor de binnenduinrand van het gehele kerngebied kust & duinen en voor boerenlandvogels en ANLb voor de bollenteelt zijn belangrijke mijlpalen voor nadere uitwerking.
- **Samenwerking en draagvlak:** veel van de plannen hangen samen met andere samenwerkingsverbanden, zoals die rondom het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport Duin- en Bollenstreek (PLGDG) en het polderproces Kagerplassen. Die moeten zo blijven lopen zoals ze nu lopen, inclusief commitment en financiering van andere partijen.

Financiële vraag gebiedsplan

Met het gebiedsplan van de Duin en Bollenstreek zijn 8 projectvoorstellen ingediend. De totale financieringsbehoefte is op dit moment €5,9 mln, waarvan €5,3 mln aan de provincie wordt gevraagd. Mogelijk wordt er voor één project nog €1 mln extra gevraagd aan de provincie. Voor twee projectvoorstellen is geen volledige financiële inschatting uitgewerkt. Het is nog niet duidelijk wat de totale financiële behoefte is van de Duin- en Bollenstreek.

Voor project Groenblauw in Oestgeest (€40.000,-) geldt dat de huidige fase gefinancierd is vanuit de Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland.

Sterke punten

Allereerst wil de provincie haar waardering voor het gebiedsplan in de Duin- en Bollenstreek nog eens herhalen. Het gebiedsplan ademt diepgaande kennis van het landschap en er is veel aandacht uitgegaan naar de analyse van de staat van natuur, water en bodem. Een gedeeld beeld van waar de knelpunten zijn, is essentieel om in het gebiedsproces de komende jaren resultaten te boeken. Er is duidelijk veel betrokkenheid zoals blijkt uit het feit dat er gebiedsboden vanuit de agrarische sector en het voorwerk uit het PLGDG laten zien. Het eerdere omgevingsprogramma getuigde al van ambitie zoals het voornemen om naar een nagenoeg emissievrije bollenteelt in 2030 toe te werken. Daarnaast geven gebiedspartners aan dat ze dit zien als een stap in een meerjarig proces.

- Het plan doet recht aan de twee grootste uitdagingen: waterkwaliteit en biodiversiteit in brede zin.
- De uitwerking t.b.v. de KRW steekt er bovendien en levert een duidelijke bijdrage aan het beoogde doelbereik. Voorbeelden zijn de impulsen voor de waterkwaliteit van de Klinkenbergerplas en het Oosterduinse meer.
- De uitwerkingen voor NNN, drukfactoren N2000 en landbouwopgaven zijn ook vertaald naar enkele projecten.
- Het plan benadrukt het belang van GBDA, boerenlandvogels, NNN en de opgave ten aanzien van bos- en bomen. De ambitie om GBDA via het programma te laten groeien naar 7% (bijna een verdubbeling) is daar een getuige van. De verkenning van GOM om GBDA op de randen van bollenareaal mogelijk te maken ondersteunt dit net als de aanvraag voor een pilot van ANLb voor bollentelers.

- Het plan erkent het belang van de toekomstbestendige bollenteelt als economische drager en het feit dat aan de regiocertificering 40 telers met meer dan 50% van het bollenareaal meedoen is zeer positief. Het project regiocertificering levert al de eerste concrete resultaten en heeft de potentie om de belangrijkste bijdrage te leveren. Technologische innovatie biedt hiervoor ook kansen.
- Er is veel aandacht voor drukfactoren op Natura 2000 en die zijn overwegend goed in beeld. Een goed voorbeeld hiervan is de te ontwikkelen (recreatie)strategie voor Nationaal Park Hollandse Duinen en door het zwemwater te willen verbeteren. Dat geldt ook voor de koppeling die gemaakt wordt tussen verdroging, vermessing, verzuring en een gebrek aan dynamiek enerzijds en de maatregelen voor andere doelen anderzijds.
- In het gebied heeft GOM het initiatief genomen voor herverkaveling 2.0 om te onderzoeken of de kavelstructuur verbeterd kan worden om tot een hoogwaardiger teeltareaal te komen. Mogelijk kunnen we hiervan leren om het provinciale SANE-maatregelenspoor strategisch grondbeleid te versterken.
- Er is veel commitment om vanuit de SANE-sporen aan de slag te gaan voor de N2000-gebieden Coepelduyen en Kennemerland-Zuid

Verbetersuggesties

Korte termijn

- Zet de opgaven GBDA, boerenlandvogels, NNN en met name de bos- en bomenopgaven om in een of meerdere projecten, zodat de opgaven kans-gerichte aanpak die nu is voorzien verder wordt uitgewerkt.
- Exotenbeheer is nog niet voldoende uitgewerkt als drukfactor. Het is in dit gebied echter wel mogelijk om hier meer aan te doen, bijvoorbeeld aan de verspreiding van mahonie en rimpelroos. Werk dat ook hier uit, omdat de aanpak van exoten veel effectiever is als dat door de gehele provincie gebeurt. Dit kan aan de hand van het [Arcadis-rapport](#).
- Er wordt aangegeven dat er een tiental melkveehouders in het gebied zijn. Het is van belang te bepalen welke gebiedsgerichte ondersteuning kan helpen bij het toewerken naar een emissie van 35-45 kg/ha/jr. Verken daarbij ook aanvullende of alternatieve bedrijfsmodellen om bijvoorbeeld te kunnen extensiveren. Op dit moment doen meer dan de helft van de melkveehouders in de Duin- en Bollenstreek mee aan het Kagerplassenpolderproces waarin zij nadenken over hun toekomstperspectief.
- Voorzie een aantal projecten die nu zijn ingediend van nadere concretisering.

Middellange termijn

- Werk toe naar een nieuwe iteratie van het gebiedsplan waarin meer focus is aangebracht. Het verminderen van de effecten van emissies (zowel gewasbescherming, als stikstof en broeikasgassen) uit de bollenteelt vraagt nog nadere uitwerking richting 2030. De verkenning naar de emissieroutes van pyraclostrobin en pendimethalin is pas een eerste stap. Het project regiocertificering is hierbij essentieel. Ook de opgaven voor groenblauwe dooradering, boerenlandvogels en ammoniakreductie vergen nog een extra concretisering om de volgende stap te zetten.
- Verzilting wordt gezien als een belangrijke opgave, maar dit wordt vooral benaderd uit een perspectief van een volledig maakbaar water- en bodemsysteem waarmee veranderingen tegengegaan kunnen worden. Tref ook nodig maatregelen te treffen die anticiperen op veranderingen in het water en bodemsysteem. De genoemde waterkalender kan hierbij helpen, maar zal ook terug moeten doorwerken in het gebiedsplan.

- Waterkwantiteit in relatie tot Natura2000-gebieden is een ingewikkeld probleem. Werk deze opgave verder uit.

Hoe verder?

De provincie als gebiedsautoriteit:

- Gaat aan de slag met het verder uitwerken en bestuurlijk vaststellen van richtinggevende doelen voor gebieden (waar mogelijk/nodig).
- Ontwikkelt haar beleidskaders verder, zoals de Modulaire Herziening van het omgevingsbeleid, het Regionaal Waterprogramma, de Uitvoeringagenda Landbouw, en de SANE-maatregelsporen.
- Biedt ondersteuning aan de gebiedsprocessen met gebiedsmanagers, proceskosten en deelnamevergoedingen. De gebiedsprocessen lopen in ieder geval tot Statenbesluit over de vervolgaanpak in september 2026 door.

De provincie als gebiedspartner:

- Werkt aan het versterken van integraliteit door integraliteit tussen *gebieden* te versterken via gebiedsmanagers en regietafels maatregelen en projecten voor biodiversiteit meer afstemmen. En integraliteit tussen *opgaven* te versterken door gelijksoortige projecten in samenhang op te pakken en waar nodig overkoepelend beleid te maken.
- Werkt aan het versterken en concretiseren van gebiedsplannen door
 - Opvolgen van aanbevelingen uit gebiedsgerichte terugkoppelingen
 - Programmeren selectie van low-regret projectvoorstellen via de Voorjaarsnota 2026 voor behoud van energie en voorgang in gebiedsprocessen.
 - Overige projectvoorstellen te concretiseren en programmeren o.b.v. het geactualiseerde afwegingskader ZH-PLG. Deze programmering wordt november 2026 verwerkt in de begroting 2027.

Daarnaast werkt de provincie aan een vervolgaanpak voor de gebiedsprocessen, aanhakend op en lobbyend richting het nieuwe Rijksbeleid. Voor de vervolgaanpak spreken we ook met gebiedspartners. Het voorstel wordt naar verwachting voor de zomer gedeeld, waarna Provinciale Staten het in Q3 2026 kunnen behandelen.

Tevens gaat de provincie aan de slag met de gestelde randvoorwaarden. We herkennen veel randvoorwaarden vanuit de gebiedsplannen en werken op dit moment al aan een aantal gestelde randvoorwaarden. Tegelijkertijd geldt dat we voor een deel van deze randvoorwaarden nog werk te doen hebben of een besluit moeten nemen. De komende periode gaat de provincie hiermee aan de slag en kijkt welke rol zij hierin kan vervullen.

Wij vragen of het gebied zich met ons inzet voor:

- Blijf doen wat je al deed: benut reeds geplande overleggen voor het opwerken en concretiseren van ingediende en nieuwe projectaanvragen waar nodig.
- Ga samen met de gebiedspartners (inclusief ons) met de verbeter suggesties op de korte termijn aan de slag om het gebiedsplan nog beter aan te laten sluiten bij de opgaven in het landelijk gebied.
- Onderzoek welke maatregelen in samenhang met elkaar binnen het kerngebied Kust en Duinen kunnen worden opgepakt. Maak daarbij gebruik van elkaars kennis en kunde.